

סבתא

אני לא יודע איך להיפרד. אני לא יודע איך להגיד שלום, אני לא יודע כי אני לא רוצה.

אני מנסה להיכנס לתוך בנק הזכרונות, מחפש כמה שיותר תמונות להיאחז בהם. מחבק אותם קרוב כדי שלעולם לא אשכח. אבל קשה לי, קשה בגלל שלחשוב עליך כזכרון אומר שאת לא פה יותר, ולכן לא נראה יותר את החיוך המתוק שלך, לא נרגיש את הידיים המושטות קדימה מושכות את הלחי לעשרות נשיקות. לא נדבר יותר על החיים בחו"ל או נשמע את השאלה "מתי אתה כבר חוזר"?

סבתא את היית עמוד התווך של המשפחה הזאת! הגורם המאחד של כולנו! אשה כל כך חזקה, מבפנים ומבחוץ. את המשפחה שלך לקחו ממך בצורה הנוראית ביותר, ואת במקום להישבר, סירבת לוותר. את מה שלקחו ממך לקחת חזרה דרך עבודת כפיים קשה. בתחילה עטפת את עצמך בחברים קרובים ויחד הקמתם את הקיבוץ, כשסיימת עם המלאכה התפנית להקים משפחה משל עצמך. ככה היית, כל הזמן פעילה, לא נחה לרגע. במהלך השנים המשכת לדאוג שאנחנו כמשפחה נשאר קרובים, נתמוך אחד בשני ונהיה שם אחד בשביל השני.

זו הייתה הדרשה החוזרת ונשנית שלך, כל כך היה לך חשוב, שלנו הילדים יהיה מה שממך נלקח. לנו הנכדים את משמשת כמקור השראה. בהיותך מי שאת את, השרשת בנו ערכים שלך היוו אמות מוסר. אחדות, נתינה ומוסר עבודה בלתי מתפשר היו חלק ממך שנתפס בכולנו. גם היום כשאת לא איתנו את מצליחה בדרכך להביא את כולנו ביחד לחזק אותנו בתור יחידה משפחתית ובכך מנציחה יותר את המורשת שלך. הקסם המיוחד שלך הוא ביכולת שלך למשוך ולא לדחוף, להיות הדבק שמחבר את כל החלקים יחד, לא בכוח ההכרח כי אם בכוח הרצון. הרצון של כולנו להיות חזקים כמו סבתא יעל.

אני כל כך שמח שיצא לנו להכיר אותך לאורך כל כך הרבה שנים, שיצא לנו להתחנך על דרכיך ולשמש כלפיד ודור ההמשך של המשפחה מגרמניה. מעולם לא היית אדם גבוה אך תמיד הטלת צל ענקי על כל הסובבים אותך, צל מחייב, צל שמכריח את כולנו להמשיך את המורשת והערכים שהיו כל כך חשובים לך.

לחשוב שהמקום שבילית בו כל כך הרבה קייצים ושהסב לך כל כך הרבה אושר, הוא המקום שחתם את חייך, נותן לי נחת במידה מסוימת. נחת מהעובדה שבחרת ללכת בדרך שלך. אף פעם לא היית אדם שמוכן שיעשו בשבילו, אף פעם לא היית מוכנה לקבל עזרה. אני יודע כי דאגת להגיד לי את זה בכמה הזדמנויות שונות.

הרופאים היו המומים שהצלחת בכלל לשרוד את הטביעה, אני לא הייתי...
אני ידעתי איזה אישה היית וכמה ידעת להילחם .
אני רוצה לחשוב ששכבת במיטה בבית החולים והבנת שהחיים לא ממש יהיו
אותו דבר כמו שהיו, שההחלטה האחרונה הייתה שלך .
שהעדפת לסיים את הפרק האחרון בחיים כשההחלטה עוד בידיים שלך. לא
היית מוכנה לצאת בשום דרך אחרת .

סבתא לעולם לא נשכח את החיוך חשוף השיניים שאמר
" כמה טוב שבאת הביתה".
הקמטים החרושים שהיוו עדות לחיים של עבודה שנוצלו במלואם .
העיניים הנוצצות אהבה בכל פעם שנכד בא לבקר אותך .

אני יודע שיהיה קשה להתגבר, אני יודע שהזמן יעזור, אבל הדבר הכי חשוב
שאני יודע ושמנחם אותי כל יום מאז שעזבת זה שיש לי משפחה חזקה, אוהבת
ותומכת שתעמוד לצדי ברגעים הקשים, בדיוק כמוך .

אף פעם לא היית מוכנה להגיד שלום, לא הסכמת להיפרד. זה תמיד היה החלק
הכי קשה בשבילך והנה אנחנו פה צריכים למצוא את החוסן להגיד שלום .

אבל אני לא רוצה להיפרד אני לא רוצה להגיד שלום. אז במקום אני רק רוצה
להגיד
תודה לך סבתא.

שלו

